

گزارش سالانه‌ی برنامه‌ی «با من بخوان»

استان سیستان و بلوچستان

زاهدان (ناحیه‌ی ۱ و ۲) و مدرسه‌های عشایری حومه‌ی زاهدان

سال ۱۳۹۴-۱۳۹۵

مسئول پروژه: سپیده آرمین

مؤسسه پژوهشی
تاریخ ادبیات کودکان

فهرست مطالب

- ۱- معرفی کوتاه برنامه‌ی «با من بخوان» در منطقه‌ی زاهدان..... ۲
- ۲- ویژگی‌های منطقه به طور کلی..... ۲
- ۳- اهداف برنامه در منطقه برای سال ۱۳۹۴-۱۳۹۵..... ۳
- ۳-۱-اطلاعات و آمار افراد زیر پوشش برنامه..... ۳
- ۴- روند اجرای برنامه..... ۵
- ۴-۱-ارسال کتاب‌های باکیفیت..... ۵
- ۴-۲-برگزاری کارگاه‌های آموزشی..... ۶
- ۴-۲-۱-کارگاه دور نخست..... ۶
- ۴-۲-۲-کارگاه‌های دور دوم..... ۱۰
- ۴-۳-برگزاری نشست‌های کتابخوانی و انجام فعالیت‌های در پیوند با کتاب..... ۱۲
- ۴-۴-مستندسازی و دفترهای مشاهداتی..... ۱۸
- ۴-۵-بازدید..... ۱۸
- ۵-۵-۱-بازدید نخست..... ۱۸
- ۵- تشکیل کتابخانه‌های باکیفیت..... ۲۲
- ۶- همایش پایانی..... ۲۴
- ۷- ارزیابی برنامه..... ۲۵
- ۷-۱-دستاوردهای کمی..... ۲۵
- ۷-۲-دستاوردهای کیفی..... ۲۷
- ۸- نتایج استخراج شده از دفاتر مشاهداتی و بازدیدها..... ۲۷
- ۸-۱-واکنش‌های کودکان به کتاب‌ها..... ۲۷
- ۹- پیشنهادها..... ۲۸
- ۱۰- پیوست‌ها..... ۲۹

۱- معرفی کوتاه برنامه‌ی «با من بخوان» در منطقه‌ی زاهدان

برنامه «با من بخوان» در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ در منطقه زاهدان استان سیستان و بلوچستان کار خود را آغاز کرد. از نیمه‌ی آذرماه ۱۳۹۴ این برنامه با پشتیبانی مالی «جامعه یابوری فرهنگی» و هماهنگی و همکاری مسئولان آموزش و پرورش استان سیستان و بلوچستان، برای ۱۷۷۵ دانش‌آموز در ۱۲ دبستان در ناحیه‌های ۱ و ۲ زاهدان و ۸ مدرسه‌ی عشایری حومه‌ی زاهدان به اجرا درآمد.

در میانه‌ی آذرماه با برگزاری کارگاه‌های با من بخوان، مربیان این منطقه نیز اجرای برنامه‌ی «با من بخوان» را در مدارس این شهر آغاز کردند. در دی‌ماه کارشناسان «با من بخوان» از روند اجرای طرح در منطقه بازدید کردند و در اسفند نیز افزون بر بازدید از برخی مدرسه‌هایی که برنامه در آن‌ها اجرا می‌شد، کارگاه‌های تکمیلی برگزار شدند.

این مربیان آموخته‌های خود در کارگاه‌های «با من بخوان» را به ۷ مدرسه در ناحیه‌ی ۱ زاهدان، ۵ مدرسه در ناحیه‌ی ۲ زاهدان، ۸ مدرسه‌ی عشایری در حومه‌ی زاهدان بردند. چهار مدرسه از مدارس عشایری زاهدان کلاس‌های چندپایه داشتند که دانش‌آموزانی از پیش‌دبستانی تا پایه‌ی ششم همزمان در کلاس حاضر بودند و در نشست‌های بلندخوانی شرکت می‌کردند.

فاز اجرایی برنامه‌ی «با من بخوان» و کار آموزگاران در مدارس در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴، با برگزاری همایش پایانی در روز ۱۸ اردیبهشت‌ماه ۹۵ در زاهدان پایان یافت. با این حال مرحله بررسی گزارش‌ها و نتایج و ارزیابی برنامه که برای تداوم و بهبود طرح اهمیت کلیدی دارد، تا پایان شهریورماه ۱۳۹۵ ادامه داشت.

۲- ویژگی‌های منطقه به طور کلی

استان سیستان و بلوچستان پس از استان کرمان وسیع‌ترین استان ایران است که با کشورهای پاکستان و افغانستان هم‌مرز است و به آب‌های آزاد دریای عمان راه دارد. این استان با بیش از ۲,۵ میلیون نفر جمعیت دهمین استان پرجمعیت ایران است که در سال ۱۳۹۳ جوان‌ترین استان ایران اعلام شد. این استان با ۷۱,۵ درصد جمعیت باسواد کم‌ترین میزان باسوادی در استان‌های ایران را دارد. مردم استان سیستان و بلوچستان از قومیت‌های بلوچ و سیستانی هستند که بلوچ‌ها به زبان بلوچی و سیستانی‌ها به گویش پارسی سیستانی صحبت می‌کنند. بسیاری از کودکان زیر پوشش برنامه‌ی «با من بخوان» از مردم بلوچ‌زبان این منطقه هستند که به علت سخن گفتن به زبان بلوچی و ناآشنایی با زبان فارسی در سال‌های نخست ورود به مدرسه برای یادگیری خواندن و نوشتن زبان فارسی با مشکلات بسیاری روبه‌رو هستند.

بنا به گفته‌ی یکی از نمایندگان استان سیستان و بلوچستان در مجلس شورای اسلامی، ۲۰۰ هزار کودک و نوجوان در استان سیستان و بلوچستان از تحصیل بازمانده‌اند و تنها ۵۰ درصد ورودی‌های مدارس موفق به دریافت مدرک دیپلم می‌شوند، همچنین یک سوم کلاس‌های درس در این استان غیراستاندارد است و همچنان دیوارها و کف کلاس‌ها خاکی است. ۷۰ درصد اهالی استان زیر خط فقر زندگی می‌کنند و سیستان و بلوچستان آخرین استان ایران از حیث توسعه‌یافتگی است.

مرزهای طولانی استان با کشورهای افغانستان و پاکستان و دسترسی به آب‌های آزاد افزون بر ایجاد ظرفیت برای رشد و توسعه، باعث رواج پدیده‌ی قاچاق در این استان شده است. سیستان و بلوچستان سال‌هاست با خشکسالی وسیعی

دست و پنجه نرم می‌کند و همین موجب شده است مردم به ناچار کار کشاورزی را رها کرده و با تبادل کالا در مرز معیشت خانواده‌ی خود را تامین کنند. بنا بر گفته‌ی بسیاری از آموزگاران زیر پوشش برنامه‌ی «با من بخوان»، بسیاری از خانواده‌ها با بیان عبارات کلی مانند شغل آزاد از گفتن پیشه‌ی پدر خانواده خودداری می‌کنند و این در حالی است که بیش‌تر این افراد با قاچاق کالا از مرز هزینه‌ی زندگی خانواده‌شان را تامین می‌کنند.

یکی دیگر از معضلات این استان آمار بالای ازدواج‌های ثبت‌نشده و کودکان بدون شناسنامه است. نبود نمایندگی ثبت احوال در نزدیکی روستاهای دورافتاده، فاصله‌ی طولانی تا مرکز شهر و همچنین درآمد ناکافی برای تامین کرایه‌ی تاکسی از جمله مشکلاتی است که باعث شده برخی خانواده‌ها نتوانند هویت فرزندان خود را در سازمان ثبت احوال به ثبت برسانند. از ۵۷ کلاس زیر پوشش برنامه در زاهدان، آموزگاران حضور ۱۸۶ دانش‌آموز بدون شناسنامه در کلاس‌شان را گزارش داده‌اند. در ناحیه‌ی دو زاهدان این آمار از طرف آموزش و پرورش منطقه ارائه شده بود که بیش‌تر قابل استناد است. بنا بر این آمار از ۱۰۹۵ دانش‌آموز زیر پوشش برنامه‌ی «با من بخوان» در ناحیه‌ی دو زاهدان، ۱۶۷ دانش‌آموز فاقد شناسنامه یا از مهاجرین افغان هستند. اما آمار مناطق دیگر تعداد کم‌تری را نشان می‌دهد که احتمالاً به علت اطلاعات ناقص ارائه‌شده از جانب آموزگار است.

شهرستان زاهدان

با وسعت ۳۱،۲۵۰ کیلومتر مربع ۱۷ درصد از مساحت استان را به خود اختصاص داده است. شهرستان زاهدان از شمال به شهرستان هامون و کویر لوت و از شرق به کشور پاکستان و از غرب به استان کرمان و از جنوب به شهرستان خاش محدود می‌شود. جمعیت آن حدود ۶۲۲،۸۵۵ نفر است. اکثر مردم این شهر به زبان‌ها و گویش‌های فارسی، بلوچی و سیستانی سخن می‌گویند و هوای آن گرم و خشک است. فاصله‌ی زاهدان تا تهران ۱۴۹۴ کیلومتر است.

۳- اهداف برنامه در منطقه برای سال ۱۳۹۵-۱۳۹۴

اهداف برنامه در منطقه شامل موارد زیر بوده است:

- تقویت سواد پایه با توجه به دوزبانه بودن دانش‌آموزان با استفاده از شیوه‌های نوین آموزش خلاق کودک‌محور
- استفاده از ادبیات کودکان و گونه‌های مختلف آن در راستای رشد مهارت‌های خواندن و بهبود سواد پایه همزمان با افزایش علاقه کودکان به کتاب و کتابخوانی و درک لذت خواندن
- آموزش مربیان و آموزگاران در راستای برنامه‌ی «با من بخوان»، توانمندسازی و افزایش مهارت‌های مربیان مناطق محروم برای غنا بخشیدن به فضا و محتوای کلاس‌ها
- پرداختن به ارزش‌های زندگی مانند شادی، صلح، مشارکت، احترام به طبیعت و... با توجه به نیاز منطقه.

۳-۱- اطلاعات و آمار افراد زیر پوشش برنامه

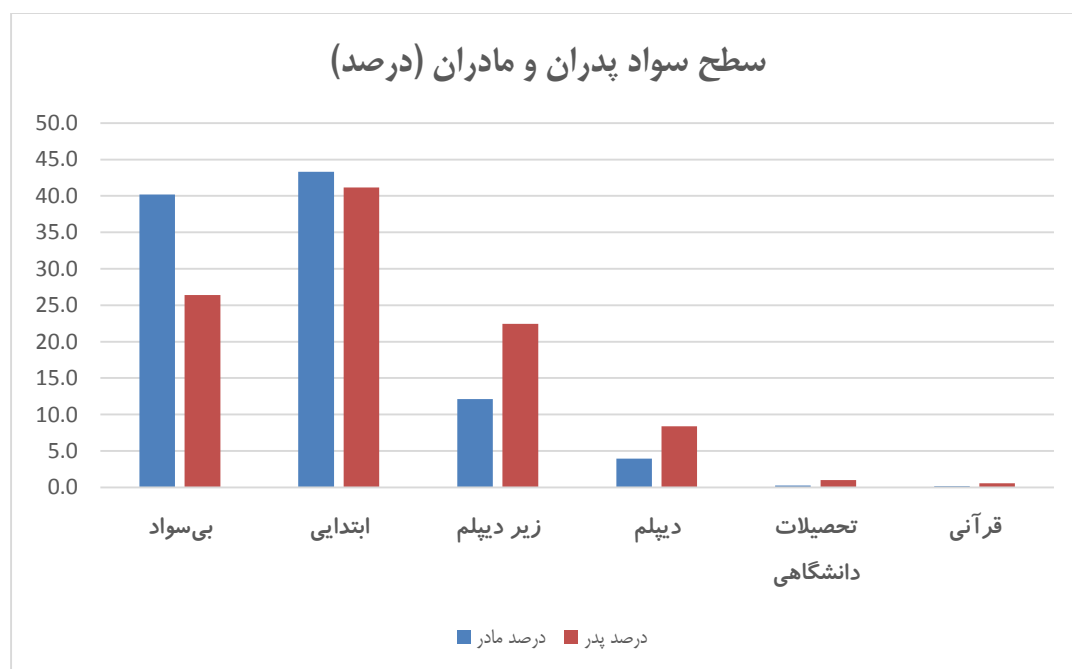
بنا بر فرم‌های پر شده به وسیله‌ی مربیان و آموزگاران زیر پوشش «با من بخوان»، ۱۷۷۵ دانش‌آموز در استان سیستان و بلوچستان در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ از سودمندی‌های این برنامه بهره بردند که از این تعداد، ۸۹۸ نفر دختر

و ۸۷۷ نفر پسر بودند. ۵۵۴ دانش‌آموز در ناحیه‌ی ۱ زاهدان، ۱۰۹۵ دانش‌آموز در ناحیه‌ی ۲ و ۱۲۶ دانش‌آموز در مدرسه‌های عشایری حومه‌ی زاهدان در این سال به برنامه‌ی «با من بخوان» پیوستند.

این کودکان در ۱۲ مدرسه در زاهدان، ۸ مدرسه‌ی عشایری، به تحصیل مشغولند و از ۵۷ مربی و آموزگاری که زیر پوشش این برنامه قرار دارند، ۱۶ نفر در ناحیه‌ی ۱ زاهدان، ۳۳ نفر در ناحیه‌ی ۲ و ۸ نفر در مدرسه‌های عشایر کار مشغولند.

از مجموع ۱۷۷۵ دانش‌آموز زیر پوشش برنامه ۱۰ کودک در پیش‌دبستان، ۱۷۴۴ دانش‌آموز در پایه‌ی اول، ۱۴ دانش‌آموز در پایه‌ی دوم، یک دانش‌آموز در پایه‌ی سوم، ۳ دانش‌آموز در پایه‌ی چهارم، ۲ دانش‌آموز در پایه‌ی پنجم و یک دانش‌آموز در پایه‌ی ششم درس می‌خوانند. دانش‌آموزان پایه‌های چهارم، پنجم و ششم به طور مستقیم زیر پوشش طرح قرار ندارند و دانش‌آموزانی هستند که در کلاس‌های چندپایه‌ی عشایر درس می‌خوانند. در مجموع سه کلاس عشایر و ۶۵ دانش‌آموز چندپایه هستند. در مدرسی که مدیر یا ناظم از اجرای برنامه پشتیبانی می‌کردند، آمار ارائه‌شده دقیق‌تر و کم‌تناقض‌تر است.

۴۰ درصد مادران و ۲۶ درصد پدران بی‌سواد هستند و ۴۳ درصد مادران و ۴۱ درصد پدران سواد در حد ابتدایی دارند. تنها ۰٫۲ درصد مادران و یک درصد پدران تحصیلات دانشگاهی دارند.

بیش از ۹۹ درصد مادران در این منطقه خانه‌دارند و در تامین مالی خانواده نقشی ندارند. حدود یک درصد مادران درآمد دارند که این تعداد بیش‌تر کارمند، خیاط یا فرهنگی هستند. بیش از ۵۰ درصد پدران نیز به پیشه‌هایی در گروه مشاغل کارگری (گروه یک) اشتغال دارند. پس از آن، بیش‌ترین درصد آن‌ها (حدود ۱۲ درصد) مغازه‌دارند و با فروش کالاهای مورد نیاز مردم امرار معاش می‌کنند. حدود ۱۹ درصد نیز از عبارت شغل آزاد برای ابراز موقعیت شغلی پدر خانواده استفاده کرده بودند که در گروه شغلی نامشخص رده‌بندی شده‌اند. حدود ۷ درصد از پدران نیز بیکار هستند.

شغل مادران	خیاطی و آرایشگری	کار اداری	فرهنگی	ماما	نامشخص	خانه‌دار	فوت شده
درصد	۰,۵۶	۰,۳۱	۰,۲۱	۰,۰۵	۰,۰۵	۹۸,۵۱	۰,۳۱

شغل پدران	کارگری و رانندگی	کار اداری	کشاورز و دامدار	فرهنگی	مغازه‌دار	پیمانکار	نامشخص	بی‌کار	فوت شده
درصد	۵۵,۱	۳,۳	۲,۴	۰,۴	۱۱,۶	۰	۱۸,۷	۷,۱	۱,۳

اطلاعات تکمیلی و جداول و نمودارهای جزئی‌تر در پیوست‌های ۱ تا ۵ آمده‌اند.

۴- روند اجرای برنامه

۴-۱- ارسال کتاب‌های باکیفیت

در تاریخ ۸ آذرماه ۱۸۰۰ جلد کتاب برای پایه‌ی اول دبستان به همراه ۲۰۰۰ دفترچه‌ی فعالیت و ۱۰۰ دستنامه فرستاده شد: برای هر کلاس یک کیسه کتاب برای آموزگار که شامل دستنامه و وسایل کمک آموزشی بود و یک کیسه کتاب برای دانش‌آموز و برای هر دانش‌آموز یک دفترچه‌ی فعالیت.

شهرستان	کتاب	برگه فعالیت	دستنامه آموزشی	وسایل کمک آموزشی
زاهدان	۱۸۰۰	۲۰۰۰	۱۰۰	۶۰
جمع	۲۴۹۱	۲۲۸۵	۱۶۲	۱۱۳

۴-۲- برگزاری کارگاه‌های آموزشی

۴-۲-۱- کارگاه دور نخست

در پی گفت‌وگو میان «جامعه یاوری فرهنگی» و مسئولین آموزش و پرورش استان سیستان و بلوچستان در شهریور ۱۳۹۴ نخستین دوره‌ی کارگاه‌های آموزشی در ۱۵ و ۱۶ آذرماه ۱۳۹۴ با حضور ۸۰ نفر از آموزگاران پایه‌ی اول، مدیران و مسئولین آموزش و پرورش زاهدان به سرپرستی سپیده آرمین مسئول برنامه‌ی «با من بخوان» در زاهدان برگزار شد.

در این کارگاه‌های آموزشی کارشناسان موسسه پژوهشی تاریخ ادبیات کودکان، خانم‌ها مهتاب مقدم، فرشته دباغ، سارا یوسف‌پور و سپیده آرمین، کارگاه‌های آشنایی با ادبیات کودک، شناخت کتاب‌های باکیفیت و عناصر داستان و شیوه‌های بلندخوانی برای کودک با هدف تقویت مهارت‌های دیداری، شنیداری، گفتاری و نوشتاری همراه با عادت به مطالعه به شیوه‌ی خلاق را برگزار کردند. کارگاه‌های هنر شامل ساخت عروسک، صحنه، نمایش و ساخت انواع ماسک نیز اجرا شد.

همچنین این کارشناسان، کارگاه‌های آموزش آواورزی و الف‌باورزی را برای تقویت مهارت سواد پایه دانش‌آموزان کلاس اول برگزار کردند. در پایان کیسه‌های کتاب‌های باکیفیت همراه با دستنامه‌ها و بسته‌های آموزشی به آموزگاران هر کلاس داده شد.

آشنایی با کتاب‌های باکیفیت

آشنایی با توالی رخدادها بر اساس کتاب خانم حنا

کارگاه عناصر داستان

بلندخوانی (کتاب سفر به سرزمین وحشی‌ها)

کارگاه عناصر داستان

کارگاه هنر

کارگاه آواورزی و الفباورزی

در روز پایانی کارگاه ها، آقای نخعی مدیر کل آموزش و پرورش کل استان سیستان و بلوچستان از کارگاه ها بازدید کردند.

این طرح با توجه به پایین بودن سطح سواد کودکان و دو زبانه بودن آن ها مورد استقبال آموزگاران قرار گرفت. آن ها یاد گرفتند با ایجاد فضایی شاد و خلاق همراه با داستان و شعرخوانی و درست ادا کردن واژه ها کودکان را با فارسی معیار آشنا کنند.

بازدید آقای نخعی از کارگاه

کارگاه ها به صورت موازی در دو نوبت برگزار شد.

یکشنبه ۱۵ آذر ۱۳۹۴			
زمان	عنوان کارگاه	محتوا	آموزشگر
7-9:30	بلندخوانی/گروه اول	آشنایی با معیار کتاب های مناسب، کتاب های تصویری و عناصر داستان و شیوه های بلندخوانی	سپیده آرمین - فرشته دباغ
7-9:30	هنر/ گروه دوم	ساخت عروسک، صحنه و پشت صحنه	مهتاب مقدم - سارا یوسف پور
9:30-10	پذیرایی و استراحت		
10-12	بلندخوانی/گروه اول	آشنایی با معیار کتاب های مناسب، کتاب های تصویری و عناصر داستان و شیوه های بلندخوانی	سپیده آرمین - فرشته دباغ
10-12	هنر/ گروه دوم	ساخت عروسک، صحنه و پشت صحنه	مهتاب مقدم - سارا یوسف پور
12-14	ناهار و نماز		
14-16	بلندخوانی/گروه دوم	آشنایی با معیار کتاب های مناسب، کتاب های تصویری و عناصر داستان و شیوه های بلندخوانی	سپیده آرمین - فرشته دباغ
14-16	هنر/ گروه اول	ساخت عروسک، صحنه و پشت صحنه	مهتاب مقدم - سارا یوسف پور
16-16:30	پذیرایی و استراحت		
16:30-18:30	بلندخوانی/گروه دوم	آشنایی با معیار کتاب های مناسب، کتاب های تصویری و عناصر داستان و شیوه های بلندخوانی	سپیده آرمین - فرشته دباغ
16:30-18:30	هنر/ گروه اول	ساخت عروسک، صحنه و پشت صحنه	مهتاب مقدم - سارا یوسف پور

دوشنبه ۱۶ آذر ۱۳۹۴			
زمان	عنوان کارگاه	محتوا	آموزشگر
7-9:30	بلندخوانی/گروه اول	آشنایی با معیار کتاب های مناسب، کتاب های تصویری و عناصر داستان و شیوه های بلندخوانی	سپیده آرمین - فرشته دباغ
7-9:30	هنر/ گروه دوم	ساخت عروسک، صحنه و پشت صحنه	مهتاب مقدم - سارا یوسف پور
9:30-10	پذیرایی و استراحت		
10-12	بلندخوانی/گروه اول	آشنایی با معیار کتاب های مناسب، کتاب های تصویری و عناصر داستان و شیوه های بلندخوانی	سپیده آرمین - فرشته دباغ
10-12	هنر/ گروه دوم	ساخت عروسک، صحنه و پشت صحنه	مهتاب مقدم - سارا یوسف پور
12-14	ناهار و نماز		
14-16	بلندخوانی/گروه دوم	آشنایی با معیار کتاب های مناسب، کتاب های تصویری و عناصر داستان و شیوه های بلندخوانی	سپیده آرمین - فرشته دباغ
14-16	هنر/ گروه اول	ساخت عروسک، صحنه و پشت صحنه	مهتاب مقدم - سارا یوسف پور
16-16:30	پذیرایی و استراحت		
16:30-18:30	بلندخوانی/گروه دوم	آشنایی با معیار کتاب های مناسب، کتاب های تصویری و عناصر داستان و شیوه های بلندخوانی	سپیده آرمین - فرشته دباغ
16:30-18:30	هنر/ گروه اول	ساخت عروسک، صحنه و پشت صحنه	مهتاب مقدم - سارا یوسف پور

۴-۲-۲- کارگاه‌های دور دوم

کارگاه‌های دور دوم در روزهای ۱۳ و ۱۴ اسفند در سالن اجتماعات مدرسه‌ی شاهد برگزار شد. این دوره شامل دوره‌ی تکمیلی الفباورزی و شناخت عناصر داستان و کارگاه ارزش‌های زندگی بود.

آموزشگران این دوره خانم‌ها مهتاب مقدم و سپیده آرمین بودند.

کارگاه ۱۳ اسفند با حضور ۲۱ نفر از آموزگاران مدرسه‌های ناحیه‌ی یک زاهدان و آموزگاران عشایر برگزار شد. کارگاه ۱۴ اسفند با حضور ۴۰ نفر از آموزگاران و تنی چند از مدیران و معاونین مدرسه‌های ناحیه‌ی ۲ زاهدان برگزار شد. در کارگاه صبح شیوه‌های مختلف کار با کارت‌های الفباورزی و اجرای چند نمونه با تعامل بیش‌تر بر انتقال تجربه انجام شد. در ادامه مروری بر شناخت عناصر داستان و کار کارگاهی در ارتباط با بررسی عناصر داستان به شیوه‌ی پوسترسازی صورت گرفت. با این شیوه آموزگاران درک بهتری از محتوای کتاب پیدا کردند.

کارگاه بعد از ظهر با عنوان ارزش‌های زندگی برگزار شد. در مقدمه در مورد ارزش‌های زندگی و ضرورت آموزش آن و اینکه شامل مفاهیمی چون صلح، تفاهم، بردباری، آزادی و... است صحبت شد. دو کارگاه صلح و تفاوت حق و خواسته با بارش فکری و کار گروهی و عملی اجرا شد.

«برنامه کارگاه زاهدان»

پنجشنبه ۱۳ اسفند ماه ۱۳۹۴	
عنوان	زمان
دوره ی تکمیلی کارگاه الفبا و ورزی - انتقال تجربه	۸-۱۰
پذیرایی و استراحت	۱۰:۳۰ - ۱۰
کارگاه عناصر داستان	۱۰:۳۰ - ۱۲
نماز و ناهار	۱۲ - ۱۴
کارگاه ارزش های زندگی - تعریف ارزش های زندگی و فعالیت اول	۱۴ - ۱۵:۳۰
پذیرایی و استراحت	۱۵:۳۰ - ۱۶
کارگاه ارزش های زندگی - فعالیت دوم	۱۶ - ۱۷
جمعه ۱۴ اسفند ماه ۱۳۹۴	
دوره ی تکمیلی کارگاه الفبا و ورزی - انتقال تجربه	۸-۱۰
پذیرایی و استراحت	۱۰:۳۰ - ۱۰
کارگاه عناصر داستان	۱۰:۳۰ - ۱۲
نماز و ناهار	۱۲ - ۱۴
کارگاه ارزش های زندگی - تعریف ارزش های زندگی و فعالیت اول	۱۴ - ۱۵:۳۰
پذیرایی و استراحت	۱۵:۳۰ - ۱۶
کارگاه ارزش های زندگی - فعالیت دوم	۱۶ - ۱۷

عکس‌های کارگاه دوم زاهدان - ناحیه‌ی یک و عشایر

شعرخوانی خلاق همراه با نمایش

انتقال تجربه در کارگاه الفباورزی

پوسترسازی در کارگاه عناصر داستان

کارگاه‌های حق و خواسته و صلح

عکس‌های کارگاه دوم زاهدان - ناحیه‌ی دو

خواندن شعر از کتاب الفباورزی همراه با نمایش

کارگاه آموزش پوسترسازی، عناصر داستان

۴-۳- برگزاری نشست‌های کتابخوانی و انجام فعالیت‌های در پیوند با کتاب

در بازدید و نیز کارگاه دوم آموزگاران گزارش و عکس و فیلم‌هایی را که از نشست‌هایشان تهیه کرده بودند به مسئول برنامه‌ی «با من بخوان» ارائه دادند.

بر اساس دفترهای مشاهداتی ۴۲۲ نشست کتابخوانی تا پیش از نوروز ۹۵ در مدرسه‌ها برگزار شده است. گرچه تعداد کل نشست‌ها بیش‌تر از این رقم است.

کم‌ترین شمار نشست با توجه به دفتر مشاهداتی یک نشست و بیش‌ترین شمار سی نشست بوده است.

درست کردن خمیر نان پس از خواندن کتاب مرغ سرخ پاکوتاه - دبستان آفرینش، ناحیه‌ی دو زاهدان

فعالیت جمعی برای ساخت المر، فیل رنگارنگ - از مدارس ناحیه‌ی دو زاهدان

فعالیت‌های بعد از نشست‌های بلندخوانی (المر، اینجا مال من است، خانم حنا به گردش می‌رود). - مدارس ناحیه‌ی یک زاهدان

فعالیت توالی رخدادهای پس از خواندن کتاب المر فیل رنگارنگ - مدارس عشایر زاهدان

نشست بلندخوانی خانم حنا به گردش می‌رود - از مدارس زاهدان ناحیه‌ی یک

بلندخوانی کتاب المر همراه با ماسک در مدارس عشایر زاهدان

دیوار یکی از کلاس‌ها که با فعالیت‌های انجام شده توسط کودکان پوشانده شده

اجرای نمایش کتاب چه و چه و چه یک بچه - مدارس عشایر زاهدان

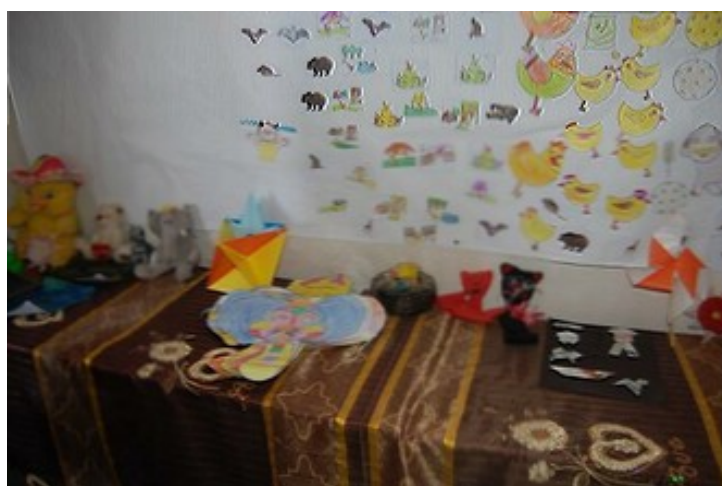
نمایش کتاب سفر به سرزمین وحشی‌ها مدرسه ناحیه‌ی دو زاهدان

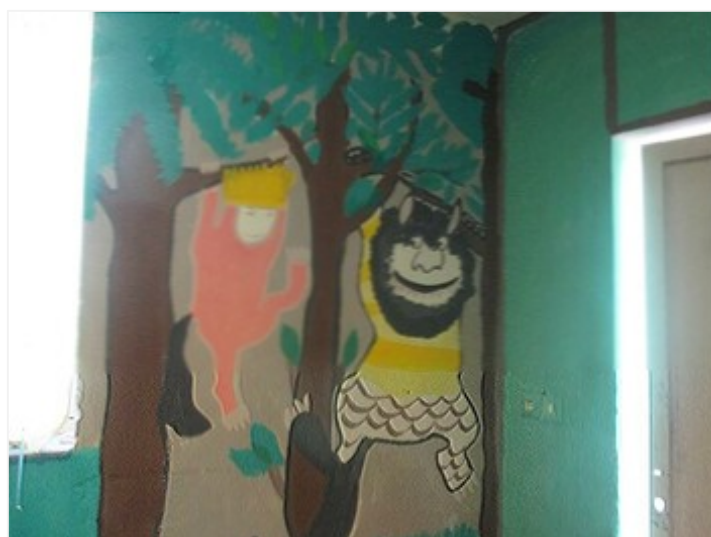
ساخت ماکت کتاب المر فیل رنگارنگ با خمیر بازی

درخت الفباورزی در مدارس عشایر با خواندن هر واک یک برگ به درخت اضافه می‌شود.

نمایشگاهی از فعالیتهای دانش‌آموزان در اتاقک کنار کلاس مدارس عشایر زاهدان

اتاق «با من بخوان» در دبستان آفرینش (هر دیوار به یکی از کتاب‌های «با من بخوان» اختصاص داشت).

۴-۴- مستندسازی و دفترهای مشاهداتی

یکی از مهم‌ترین بخش‌های ارزیابی برنامه‌ی «با من بخوان» به جز بازدید، پر کردن دفترهای مشاهداتی و مستندسازی به وسیله‌ی آموزگاران است.

دفترهای مشاهداتی دارای دو بخش کمی و کیفی است. در کارگاه‌ها شیوه‌ی پر کردن دفترهای مشاهداتی و اهمیت آن به آموزگاران آموزش داده شد. در بازدیدها و کارگاه‌های بعدی آموزگاران اهمیت آن را بیش‌تر دریافتند به‌طوری‌که گزارش‌هایی که در کارگاه دوم ارائه کردند، کامل‌تر از دوره‌ی اول بود.

تعداد کتاب‌های خوانده‌شده، علاقه‌ی کودکان به کتاب‌ها، انواع فعالیت‌ها و تاثیر آن بر دانش‌آموزان و ... را می‌توان تا حد زیادی از دفترهای مشاهداتی استخراج کرد.

آموزگاران از فعالیت‌هایی که با دانش‌آموزان انجام داده‌اند نیز عکس و فیلم می‌گیرند و همراه دفترهای مشاهداتی به مسئول برنامه می‌دهند که نکات مهم آن استخراج می‌شود و تمام اسناد، بررسی شده و برای پژوهش استفاده می‌شوند. مسئولین برنامه نیز برای بالابردن کیفیت برنامه در کارگاه‌ها و بازدیدهای بعدی از این گزارش‌ها استفاده می‌کنند. نمونه‌هایی از دفترهای مشاهداتی در پیوست آمده است.

۴-۵- بازدید

۵-۵-۱- بازدید نخست

از تاریخ ۱۹ تا ۲۳ دی‌ماه از مدارس زیر پوشش برنامه‌ی «با من بخوان» در زاهدان بازدید شد. خانم‌ها مهتاب مقدم و سپیده آرمین، کارشناسان موسسه پژوهشی تاریخ ادبیات کودکان بودند که در این بازدیدها شرکت داشتند.

الف - مدارس عشایری زاهدان

بیش‌تر مدرسه‌های عشایری در ۲۵ تا ۳۰ کیلومتری زاهدان قرار دارند. دو مدرسه در فاصله‌ی ۶۰ کیلومتری بودند. این مدرسه‌ها همگی چندپایه هستند و بیش‌تر آن‌ها یک یا دو کلاس داشتند. کلاس‌ها کوچک و بدون نور کافی و امکانات رفاهی مناسب بود. در تمام کلاس‌ها کتابخانه‌ی کوچکی از کتاب‌های «با من بخوان» دیده می‌شد و نمونه‌ی فعالیت‌های دانش‌آموزان به دیوار زده شده بود. بیش‌تر آموزگاران عشایر بسیار خلاق و پرتلاش بودند و از شیوه‌های مختلف و خلاق در اجرای طرح استفاده کرده بودند.

آموزش شعرهای الفباورزی با ساز

استفاده از عروسک و وسایل دورریز در خواندن کتاب بوسه‌هایی برای بابا

اجرای شعر آواورزی در حیاط مدرسه

خواندن کتاب سفر به سرزمین وحشی‌ها در بازدید

بچه‌ها ماسک‌های الم را به صورت خود زدند

ب-مدارس ناحیه یک و دو زاهدان

مدارس همگی دارای حیاط‌های بزرگ و کلاس‌ها نیز بزرگ و نورگیر بودند. بیش‌تر مدرسه‌ها کتابخانه نداشتند اما نمازخانه‌های آن‌ها بزرگ و قابل استفاده برای نشست‌های کتابخوانی بود.

جمعیت کلاس‌ها بین ۳۲ تا ۴۵ نفر بود و به دلیل زیاد بودن دانش‌آموزان برخی از مدارس مشکل کمبود کلاس داشتند که با آوردن کانکس در حیاط مدرسه این مشکل را حل کرده بودند. همه‌ی مدارس برنامه‌ی «با من بخوان» را اجرا کرده بودند و حداقل دو نشست بلندخوانی برگزار شده بود.

در بازدید همه‌ی آموزگاران یک نمونه بلندخوانی کوتاه انجام دادند. اشکال‌ها و کمبودها یادآوری و برطرف شد و در همان زمان کوتاه کارگاه کوچکی برای هر کلاس بنا به شرایط گذاشته شد. در بازدید از هر کلاس گزارش‌ها نیز جمع‌آوری شد. در سه مدرسه از مدرسه‌های زیر پوشش برنامه، که مدیر یا معاون نیز همراهی خوبی با اجرای برنامه داشتند، اتاقی به برنامه‌ی «با من بخوان» اختصاص داده شده بود. در هر مدرسه آموزگاران خلاق و علاقه‌مند دیده می‌شدند. بیش‌تر کلاس‌ها با فعالیت‌های دانش‌آموزان تزئین شده بودند و کتاب‌ها نیز با طناب به دیوار آویزان شده بودند.

اجرای نمایش کتاب سفر به سرزمین وحشی‌ها - دبستان انقلاب اتاق با من بخوان

نمایش سفر به سرزمین وحشی ها - دبستان شهید فهمیده

بلندخوانی آموزگاران در بازدید

بلندخوانی آموزگاران در بازدید

اجرای کتاب چه و چه پس از بلندخوانی و آموزش اعداد

۵- تشکیل کتابخانه‌های باکیفیت

در کارگاه اول برنامه‌ی «با من بخوان» بر تشکیل کتابخانه‌های کلاسی تاکید شد و تصویرهایی از ساخت انواع کتابخانه‌های ساده در کلاس به آموزگاران نشان داده شد.

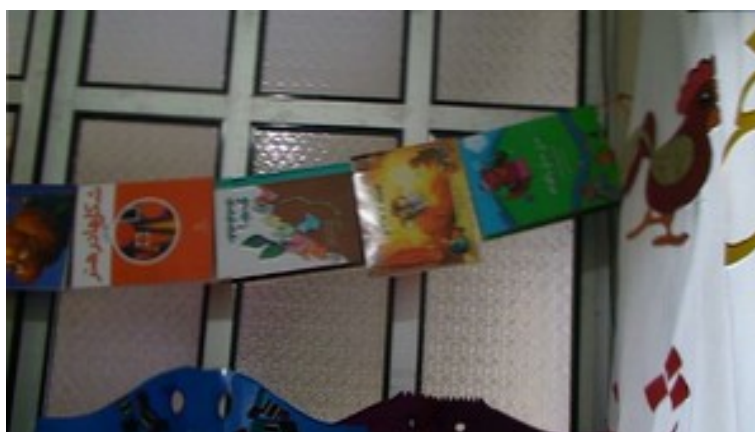
در بازدید مشاهده شد که بیش‌تر مدرسه‌ها (با وجود کوچکی کلاس‌ها) کتابخانه کلاسی داشتند. موسسه پژوهشی تاریخ ادبیات کودکان کتابخانه‌های پارچه‌ای به مدارس عشایری زاهدان اهدا کرد که دانش‌آموزان از این کتابخانه‌های پارچه‌ای بسیار استقبال کردند. دیدن کتاب‌ها در کلاس باعث ایجاد هیجان و لذت شده بود. به طوری که چند دانش‌آموز خواستار کتاب برای خودشان شدند که با هماهنگی آموزگاران قرار شد کتاب به آن‌ها به امانت داده شود.

گزارش یکی از مدارس عشایری از کتابخانه‌های کلاسی:

«با همکاری دانش‌آموزان به ساخت کتابخانه اقدام کردیم. چند نمونه کتابخانه طراحی کردیم. دانش‌آموزان کتاب‌ها را همراه خود به منزل خودشان می‌بردند و برای افرادی که در خانه بودند می‌خواندند و خانواده‌ها نیز هر روز منتظر کتاب جدید بودند.»

بیشتر کتابخانه‌ها در مدرسه‌های زاهدان مانند این دو نمونه بود.

کتابخانه‌های کلاسی در مدارس عشایر

سه نمونه کتابخانه خلاق

اهدای کتابخانه‌های پارچه‌ای به مدارس عشایری

۶- همایش پایانی

در تاریخ ۱۸ اردیبهشت ۱۳۹۵ همایش پایان اجرای طرح یک ساله «با من بخوان» در مدارس برگزار شد. در این همایش گواهی‌هایی بر اساس شرکت فعال در کارگاه‌ها، گزارش‌نویسی و فعالیت‌های آموزگاران در کلاس به آن‌ها داده شد.

در همایش زاهدان آقای نخعی مدیر کل آموزش و پرورش استان، خانم برهان‌زهی معاون ابتدایی کل استان، آقای ریسی رئیس اداره آموزش و پرورش عشایر استان و دیگر کارشناسان آموزش و پرورش و مسئولین نواحی یک و دو ابتدایی زاهدان حضور داشتند.

برنامه با پخش عکس‌هایی از کارگاه‌ها و بازدید از کلاس‌ها روی پرده آغاز شد. برنامه‌ای از فعالیت‌های «با من بخوان» توسط دانش‌آموزان عشایری همراه آموزگارشان آقای بریچی اجرا شد. آقای نخعی در سخنرانی‌شان از ادامه‌ی برنامه‌ی «با من بخوان» حمایت کردند. در پایان گواهی‌ها به آموزگاران داده شد.

همایش زاهدان و سخنرانی آقای نخعی

اجرای نمایش دانش‌آموزان پایه‌ی اول عشایر زاهدان

اهدای گواهی‌های برنامه‌ی با من بخوان توسط مسئولین به آموزگاران

۷- ارزیابی برنامه

پس از پایان مرحله‌ی اجرایی برنامه، نوبت به مرحله تحلیل و ارزیابی رسید. برای ارزیابی اجرای برنامه در استان سیستان و بلوچستان بازدیدها، دفترهای مشاهداتی و مصاحبه‌ها مورد بررسی قرار گرفتند که جمع‌بندی نهایی در ادامه می‌آید.

۷-۱- دستاوردهای کمی

در راستای اجرای برنامه‌ی «با من بخوان» در استان سیستان و بلوچستان ۱۸۰۰ جلد کتاب به مدرسه‌های زاهدان فرستاده شد و ۵۷ مربی و آموزگار با شرکت در کارگاه‌های «با من بخوان» برای برگزاری نشست‌های کتابخوانی آموزش دیدند. افزون بر آموزگاران مدارس، از هر مدرسه مدیر یا یک ناظم نیز در کارگاه‌های آموزشی «با من بخوان» شرکت داشتند و

به همین جهت تعداد افراد آموزش دیده در کارگاه‌ها بیش از تعداد مربیان و آموزگاران کلاس‌هاست. در محتوای کارگاه‌ها نحوه‌ی مستندسازی و گزارش‌نویسی از نشست‌ها نیز گنجانده شده بود تا با پایان برنامه دفترهای مشاهداتی برای ارزیابی روند اجرای برنامه مورد استفاده قرار گیرند.

بر اساس داده‌های موجود در دفترهای مشاهداتی درباره‌ی تعداد فرزندان هر خانواده، میانگین تعداد فرزندان در مدرسه‌های زیر پوشش برنامه‌ی «با من بخوان» حدود ۵ فرزند است. به عبارتی کتاب‌های «با من بخوان» برای کودکانی خوانده شده‌اند که در خانواده‌هایی با میانگین پنج فرزند زندگی می‌کنند. ۴۵٫۱ درصد کودکان در خانواده‌هایی با ۴، ۵ یا ۶ فرزند زندگی می‌کنند؛ ۲۲٫۵۷ درصد در خانواده‌هایی با ۳ فرزند یا کمتر و ۳۲٫۳۳ درصد در خانواده‌هایی با هفت فرزند یا بیش‌تر و احتمالاً سایر فرزندان خانواده نیز به طور غیرمستقیم از این کتاب‌ها بهره برده‌اند.

از مربیان زیر پوشش طرح، ۵۴ نفر دفترهای مشاهداتی از نشست‌های کتابخوانی را پر کرده بودند و به مسئول طرح در منطقه تحویل دادند. بنا بر دفترهای مشاهداتی ۴۲۲ نشست کتابخوانی تا پیش از نوروز سال ۹۵ در این مدرسه‌ها برگزار شده است که البته شمار واقعی نشست‌ها به یقین بیش از این است و این تعدادی است که مربیان در دفترهای مشاهداتی به ثبت رسانده‌اند. کم‌ترین تعداد نشست برگزارشده یک و بیش‌ترین تعداد سی نشست بوده است که در دبستان عشایر شهید مولوی حسین برحرمک توسط خانم شیرانزایی‌نژاد برگزار شده است. به طور میانگین در هر کلاس حدود ۸ نشست برگزار شده است.

جدول زیر آمار خوانده شدن هر یک از کتاب‌های فرستاده شده برای برنامه‌ی «با من بخوان» را نشان می‌دهد:

عنوان کتاب	دفعات خوانده شده
المر، فیل رنگارنگ	۴۶
مرغ سرخ پاکوتاه	۳۸
این‌جا مال من است	۳۳
خانم حنا به گردش می‌رود	۲۸
چه و چه و چه، یک بچه	۲۷
ایزی و راسو	۲۵
سفر به سرزمین وحشی‌ها	۲۴
بوسه‌هایی برای بابا	۲۱
شکل‌ها در هنر	۱۳
چه خوب که هشت‌پا نیستی	۱۲
دست‌هایت را بشوی	۸
گنجشک که بال و پر داشت	۶

همان‌گونه که دیده می‌شود کتاب «المر، فیل رنگارنگ» بیش از سایر کتاب‌ها خوانده شده است.

۷-۲- دستاوردهای کیفی

با توجه به گزارش‌ها و مصاحبه‌ها و بازدیدها برنامه‌ی «با من بخوان» تأثیرات مثبتی بر دانش‌آموزان مربیان و خانواده‌ها گذاشته است:

- ❖ گزارش‌ها و مشاهدات نشان می‌دهد که کودکان در زمینه‌های زبانی، اجتماعی، شخصیتی و شناختی رشد داشته‌اند.
 - ❖ در گزارش‌ها به افزایش اعتماد به نفس، افزایش تمرکز و دقت، بهبود روابط و مهارت‌های اجتماعی در کودکان اشاره شده است.
 - ❖ ارتباط کودکان با والدین و خواهر و برادرهایشان بهبود یافته است.
 - ❖ فضای شادی و نشاط در کلاس‌ها ایجاد شده که هم بر روحیه‌ی کودکان و هم آموزگاران تأثیر گذاشته است.
 - ❖ مربیان و آموزگاران توانا تر شده و انگیزه بیشتری برای کتابخوانی و آموزش کودکان پیدا کرده‌اند.
- جزئیات تأثیرات کتاب‌ها بر کودکان آموزگاران و خانواده‌ها در پیوست شماره ۷ آمده است.

۸- نتایج استخراج شده از دفاتر مشاهداتی و بازدیدها

۸-۱- واکنش‌های کودکان به کتاب‌ها

کودکان در بیش‌تر نشست‌ها به کتاب‌ها واکنش مثبتی داشته‌اند و با واکنش‌های گوناگون علاقه‌مندی‌شان به کتاب‌ها را نشان می‌دادند. آن‌ها از خواندن کتاب‌هایی به جز کتاب‌های درسی در کلاس لذت می‌بردند و در بسیاری موارد از آموزگارشان درخواست می‌کردند که کتاب‌ها را با خود به خانه ببرند یا از وی می‌خواستند که کتابی را دوباره در کلاس برایشان بخواند.

بسیاری از آموزگاران در گزارش‌هایشان از همذات‌پنداری کودکان با شخصیت‌های کتاب‌ها (به خصوص المر و ایزی) نوشته‌اند. کودکان با ذوق و شوق فراوان خانم حنا را به خاطر فرار از دست روباه تشویق کردند و در بسیاری موارد حسرت بوسه‌های بابا خرسی به خرس کوچولو را خوردند.

همچنین بیش‌تر کودکان علاقه‌ی ویژه‌ای به سی‌بی‌لک داشتند و به تصویرهای کتاب‌های آواورزی و الف‌باورزی به خاطر نشان دادن موقعیت‌های خلاف پیش‌زمینه‌های ذهنی‌شان -مانند گربه‌ای که رانندگی می‌کند، اسبی که توپ‌بازی می‌کند، الاغی که سوار بارکش شده، و ...- واکنش آمیخته با شگفتی نشان می‌دادند.

روش‌های افزایش تمرکز کودکان در نشست‌های کتابخوانی

برخی آموزگاران افزون بر تغییر تُن صدا هنگام بلندخوانی برای جلب توجه کودکان از روش‌های گوناگونی بهره بردند. در زیر چند نمونه از این روش‌ها آورده شده‌اند:

- درگیر کردن کودکان در داستان‌گویی و پرسش درباره‌ی رخدادهای داستان هنگام بلندخوانی

- سخن گفتن از داستان پیش از شروع بلندخوانی و نشان دادن تصویرهایی از کتاب که حس کنجکاوی کودکان را برانگیزاند.
- استفاده از روش‌های گوناگون برای افزایش تمرکز همانند تن آرامی، بستن چشم‌ها، کشیدن نفس عمیق و ...
- استفاده از کاردستی‌ها و نقاشی‌های کودکان در رابطه با موضوع کتاب

۹- پیشنهادها

- برنامه‌ریزی دقیق برای رسیدن به موقع کارتن‌های کتاب و وسایل مورد نیاز کارگاه‌ها به مناطق
- مسئولین آموزش و پرورش با توجه به تعداد مربیان و امکانات لازم، سالن و تجهیزات مورد نیاز را پیش از آغاز کارگاه آماده کنند.
- داشتن جلسه با مدیران و معاونان مدارس برای آشنایی آن‌ها با برنامه‌ی «با من بخوان» و لزوم پیگیری‌های لازم از طرف مسئولین مدارس
- استفاده از شیوه‌های مختلف برای تشویق آموزگاران فعال و خلاق
- پیگیری و خبررسانی دقیق آموزش و پرورش برای حضور به موقع آموزگاران در کارگاه‌های «با من بخوان»
- انتقال تجربه‌های آموزشگران مناطق مختلف برای اجرای بهتر طرح

۱۰- پیوست‌ها

پیوست ۱: آمار کل و تفکیکی تعداد کودکان، مربیان و مدارس

پیوست ۲: آمار کل و تفکیکی تعداد کودکان بر اساس جنسیت

پیوست ۳: آمار تعداد کلاس‌ها و کودکان در هر مدرسه / روستا

پیوست ۴: جدول مشاغل پدران

پیوست ۵: جدول مشاغل مادران

پیوست ۶: نمونه‌ای از دفترهای مشاهداتی تکمیل شده توسط مربی

پیوست ۷: نمونه‌ای از تاثیرات برنامه‌ی با من بخوان

پیوست ۸: تاثیر کتاب‌ها بر دانش‌آموزان

پیوست ۹: تاثیر کتاب‌ها بر آموزگاران (و بر خانواده‌های آن‌ها)

پیوست شماره ۱

آمار کل و تفکیکی تعداد کودکان، مربیان و مدارس

تعداد کل مراکز آموزشی	تعداد کل مربیان و آموزگاران	تعداد کل کودکان
۲۰	۵۷	۲۰۳۳

جدول کودکان زیر پوشش در هر پایه و ناحیه:

نام شهر یا منطقه	زاهدان ناحیه ۱	زاهدان ناحیه ۲	عشایر زاهدان	جمع کل
تعداد کودکان پیش دبستانی			۱۰	۱۰
تعداد کودکان پایه اول	۵۵۴	۱۰۹۵	۹۵	۱۷۴۴
تعداد کودکان پایه دوم			۱۴	۱۴
تعداد کودکان پایه سوم تا ششم*			۷	۷
تعداد کل	۵۵۴	۱۰۹۵	۱۲۶	۱۷۷۵

* پایه‌های چهارم تا ششم مربوط دانش‌آموزانی است که در کلاس‌های چندپایه درس می‌خوانند.

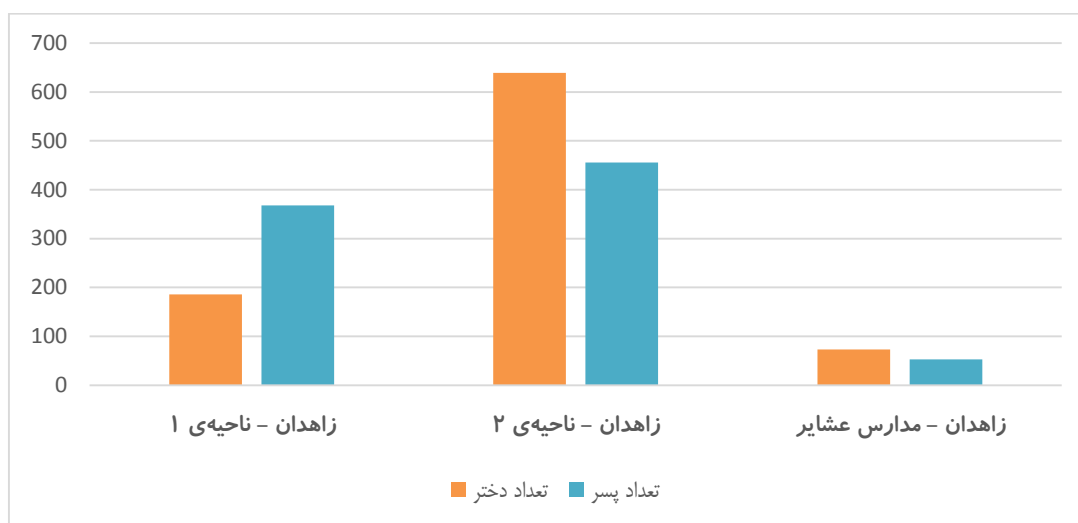
جدول مربیان و آموزگاران و مراکز آموزشی در هر پایه و ناحیه:

نام شهر یا منطقه	زاهدان ناحیه ۱	زاهدان ناحیه ۲	عشایر زاهدان	جمع کل
تعداد مربیان پیش دبستانی	۰	۰	۰	۰
تعداد آموزگاران پایه اول	۱۶	۳۳	۴	۵۳
تعداد آموزگاران پایه دوم	۰	۰	۰	۰
تعداد آموزگاران پایه سوم	۰	۰	۰	۰
تعداد آموزگاران کلاس‌های چندپایه	۰	۰	۴	۴
تعداد کل مربیان و آموزگاران	۱۶	۳۳	۸	۶۷
تعداد دبستان و مهد	۷	۵	۸	۲۰

پیوست شماره ۲

آمار کل و تفکیکی تعداد کودکان بر اساس جنسیت

تعداد کل دانش آموزان	تعداد دختر	تعداد پسر	
۵۵۴	۳۶۸	۱۸۶	زاهدان - ناحیه ۱
۱۰۹۵	۴۵۶	۶۳۹	زاهدان - ناحیه ۲
۱۲۶	۵۳	۷۳	زاهدان - مدارس عشایر
۱۷۷۵	۸۷۷	۸۹۸	مجموع

پیوست شماره ۳

آمار تعداد کلاس‌ها و کودکان در هر مدرسه / روستا

ردیف	نام شهرستان	نام روستا یا مرکز	جنسیت	تعداد کلاس	پایه	تعداد کودک
۱	زاهدان - ناحیه ۱	حضرت سلیمان	مختلط	یک	یک	۴۴
۲	زاهدان - ناحیه ۱	بلال حبشی	پسرانه	دو	یک	۶۲
۳	زاهدان - ناحیه ۱	حجاب الف (شیفت صبح)	دخترانه	دو	یک	۸۶
۴	زاهدان - ناحیه ۱	حجاب الف (شیفت ظهر)	دخترانه	دو	یک	۶۹
۵	زاهدان - ناحیه ۱	شهید ابراهیمی	پسرانه	پنج	یک	۱۵۵
۶	زاهدان - ناحیه ۱	بردبار	پسرانه	دو	یک	۶۵
۷	زاهدان - ناحیه ۱	شهید همت	پسرانه	دو	یک	۷۳
۸	زاهدان - ناحیه ۲	شهید فهمیده	پسرانه	هفت	یک	۲۱۲
۹	زاهدان - ناحیه ۲	دانش	دخترانه	هفت	یک	۲۴۸
۱۰	زاهدان - ناحیه ۲	انقلاب	دخترانه	هفت	یک	۲۲۳
۱۱	زاهدان - ناحیه ۲	آفرینش	دخترانه	پنج	یک	۱۶۸
۱۲	زاهدان - ناحیه ۲	امام هادی	پسرانه	هفت	یک	۲۴۴
۱۳	زاهدان - مدارس عشایر	شهید عالی	مختلط	یک	چندپایه	۱۰
۱۴	زاهدان - مدارس عشایر	حضرت ابوالفضل	مختلط	یک	چندپایه	۱۰
۱۵	زاهدان - مدارس عشایر	سید احمد خمینی	مختلط	یک	چندپایه	۳۰
۱۶	زاهدان - مدارس عشایر	نبوت	مختلط	یک	یک	۹
۱۷	زاهدان - مدارس عشایر	شهید علی زوری	مختلط	یک	یک	۹
۱۸	زاهدان - مدارس عشایر	شهید علیم شبیک	مختلط	یک	چندپایه	۱۵
۱۹	زاهدان - مدارس عشایر	شهید مسعود علی محمدی	مختلط	یک	یک	۱۸
۲۰	زاهدان - مدارس عشایر	شهید مولوی حسین برحرمک	مختلط	یک	یک	۲۵

پیوست شماره ۴

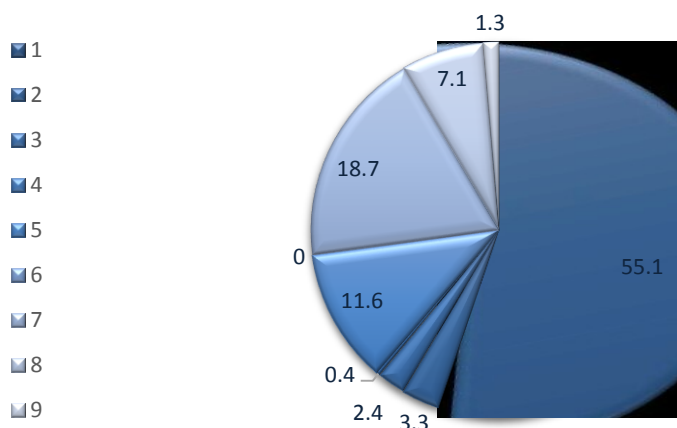
جدول مشاغل پدران

گروه	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
شرح	مشاغل کاری:	کارمندی / اداری:	کشاورز و دامپرور	فرهنگی: معلم - مربی - مدیر مدرسه و ...	مغازه دار - فروشگاه دار: بقال - لباس فروش - خشک شویی - فروشنده لوازم یدکی - مدیر آژانس - عکاسی - کارواش - بنگاه املاک - بنگاه اتومبیل - دفتر مسافری - مرغ فروشی - ماهی فروشی	پیمانکار - تولیدکننده کارگاهی	گروه مشاغل نامتعارف: زندانی - قاچاقچی - نامشخص	بیکار / خانه دار	بدون سرپرست (پدر): فوت شده - جدا شده

تعداد کل پدران به تفکیک گروه های شغلی

	گروه ۱	گروه ۲	گروه ۳	گروه ۴	گروه ۵	گروه ۶	گروه ۷	گروه ۸	گروه ۹
تعداد	۸۶۹	۵۲	۳۸	۷	۱۸۳	۰	۲۹۵	۱۱۲	۲۱
درصد	۵۵,۱	۳,۳	۲,۴	۰,۴	۱۱,۶	۰	۱۸,۷	۷,۱	۱,۳

نمودار مشاغل پدران

پیوست شماره ۵
جدول مشاغل مادران

گروه	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
شرح	مشاغل کارگری:	کارمندی /	فرهنگی:	مامایی	نامشخص	بیکار /	فوت
	کارگر - بنا - قالیباف - نجار - لوله کش - کوره پز - کاشی کار - آشپز - تاسیسات - کابینت ساز - نگهبان - سنگ کار - خیاط - نانوا - کفاش - جوشکار - باربر - آرایشگر - قالب بند - راننده - صافکار - مکانیک - تعمیر کار	اداری:	معلم - مربی - مدیر - مدرسه و ...			خانه دار	شده

تعداد کل مادران به تفکیک گروه های شغلی

	گروه ۱	گروه ۲	گروه ۳	گروه ۴	گروه ۵	گروه ۶	گروه ۷
تعداد	۱۱	۵	۰	۰	۰	۱۶۷۱	۰
درصد	۰,۷	۰,۳	۰	۰	۰	۹۹,۱	۰

پیوست شماره ۶

نمونه‌ای از دفترهای مشاهداتی تکمیل شده توسط مربی

مشخصات مرکز

نام استان: سیستان و بلوچستان

نام شهرستان: زاهدان

نام مدرسه: دبستان دخترانه آفرینش ۲

نام کتابخوان: مرضیه کیخا

فعالیت‌های هنری

- فعالیت‌هایی که پس از کتابخوانی انجام دادید را توضیح دهید (نقاشی، بازی، نمایش خلاق، ...).

می‌توانید با دوست‌های خود کارهای گروهی در دفتر و کلاس و حتی گیتوین مدارس - خانه‌ها انجام دهید.

- مشاهدات خود از رویدادهای این نشست را در زیر یادداشت کنید.

اگر دوست‌های شما بیشتر در وقت‌های فراغت وقت کم هستند یا یادگیری خود را با فشارهای زیاد انجام می‌دهند، گفتگو و درگیر شوید.

سازمان اسناد و کتابخانه ملی

برگ گزارش نشست کتابخوانی

تاریخ: ۲۴ مرداد

نام مربی: محمد علی محمدی

نام مهد / مدرسه: دبستان امام هادی

نام کتاب داستان خوانده شده:

اگر آواورزی خوانده شده، داستانک چندم:

اگر القابورزی خوانده شده، داستانک چندم: (قصه دایما درک) هم کودک ام هم کودک ام

اگر فارسی آموز خوانده شده، داستان / داستانک چندم:

بلندخوانی

- واکنش و علاقه ی بچه ها به کتاب چه بود؟
این غریب بود، چون هر دو بخش بر روی یک بستر خوانده می شدند

- کودکان معنای چه واژه هایی را نمی دانستند: گنگ - کتاب - غل غل

- کودکان چه واژه هایی را به درستی نمی توانستند بیان کنند (تلفظ): غل غل - گنگ -
که نمک زل و گل و گنگ یک خط می خورد

- آیا کودکان در این نشست توجه و تمرکز داشتند؟ اگر نه شما برای جلب توجه و تمرکز آن ها چه کاری انجام دادید؟
بله تمرکز کرد، سر بلند بود در حین خواندن داستان - داستان بصورت کودکانه خوانده شد
و این گونه توانستم تمرکز شان را به داستان بیاورم

گفت و گو:

- آیا زمانی را برای گفت و گو درباره ی کتاب اختصاص دادید؟
☒ بله ☐ خیر

- نمونه ی پرسش های شما از کودکان و پاسخ های کودکان به پرسش های شما

۱. مجیم ها کجاست با هم می نشیند و می خورند؟
۲. کودک با هم می نشیند و می خورند. صبر اول آن چیست؟ مجیم ها گفتند: (ک)

پایان بخوان

- نمونه ی پرسش های کودکان از شما

۱. چقدر کودک گریه کرد؟

۲. کجاست می نشست؟

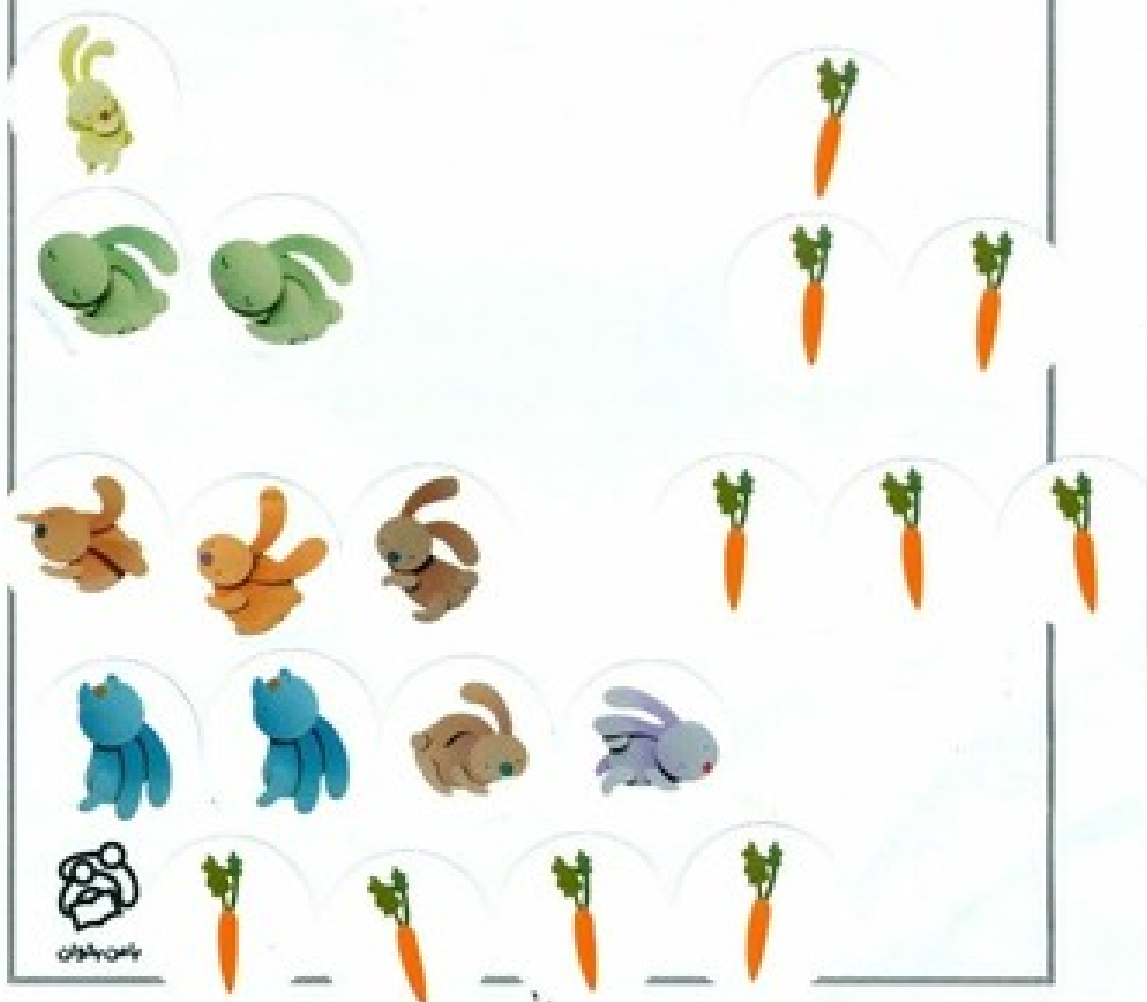
فعالیت‌های هنری

- فعالیت‌هایی که پس از کتابخوانی انجام دادید را توضیح دهید (نقاشی، بازی، نمایش خلاق ...).

۱. در باره داستان، هم صحبت شد و در مورد آن به زبان ساده بیان شد.
 خاتون موسیقی و خنجر را کشید و داستان را خلاصه نمودیم و به کشیدن چند نفر
 به رسم هر یک یک جایزه به صورت سبک و دوست داشتنی خاتون که تلاش کرده است.

- مشاهدات خود از رفتارهای این نشست را در زیر یادداشت کنید:

و آهسته به انجام کارهای خود پرداختند. خاتون اعداد را با انگشتان دستش نشان داد.
 صحنه از عیدها که حرف و میانه‌ها بودند بیشتر به زبان بازی می‌آمد.

پایان بخوان

نمونه‌ای از تاثیرات برنامه‌ی با من بخوان

باسم الله و سحران طراح بانی بخوان
 امروز مانند این طراح شش سینه در کارگاه یاد
 مدد و صحن ابرار این طراح به نظر من خطا بود
 و گفتای شیرین را بهار من لعل
 در صحن رحمان ابرار این طراح به از والای دانست
 آفرین آمد و بانی کرد که در قسم من حنیف فرد و راه
 است و به از در صحن امانت گذرد که در اوقات شود
 و اساسی مکتب ما کند و در این از برادران من حکم
 به از صحن مکتب این جامال من است و ابرار طبع بعد از این
 هر من فرد که بخوانم طبع بعد که کتاب افزایند و ابرار
 کردیم در صحن دانسته اند از اشتغال و علم و کتاب
 و مانند من بعد از گذشت بود که کارها آمد و نوشت
 در قسم من فردی کرد و اساسی نداشت که کند

طرح یاس بفرای در مدینه و در کلاس ها و حق در
کارگاه من خاطرهای شیرینی است که در طبع سال
تغییر دارم. کتاب و مثنوی ما که بیجا میخواند
و عشقها ما را میگرداند با کتاب دوست ایامی را با ما
که در کلاس بیستم میخواند و در حدیثهای دوازدهم
شعراهای شریف تمام صفت طایفه نوری و
بیادماندنی است. و یاد را از زبان کارگاه که ما با هم
تغییر می کردیم و شعر خواندیم من خاطرهای یادماندنا
است

 بازمن حقوق

معتبر بود خاطر امری است که متخاصم که
داستان دنیای و من را بر این پایه ها
اجرا می گردیم نمی از دانش آموزان دیگر
گوشت از تلاش و حق ستودید و دوستی ترسید
و من متوجه که مگر او بی فکرین است و متوجه
است که در منزل همه را چنین ترسانند و
از داستان ها ترسان بسیار هستند
دارد و از پدرش بزرگتر است در دست کرده است

تجربین حاضر در مجلس این بودند و وقت
اجلاس داشت آن سیزده سراسرین و طرح
بود از آن تفصیل هم چیه ها تا من که
معاون مدرسه بودم وقت بابت
مهر کردند و از این کار چیه ها لذت
می بردند من هم فرستادم
و لذت می بردم.

پایان سخن

 پامان پخوان

پیوست ۸

تاثیر کتاب‌ها بر دانش‌آموزان

با توجه به گزارش‌ها و مصاحبه‌ها و بازدیدها کتاب‌ها تاثیرات خوبی بر دانش‌آموزان گذاشته‌اند.

● المر، فیل رنگارنگ

این کتاب را بیش‌تر بچه‌ها دوست داشتند و باعث شد ارتباط بهتری با دوستان‌شان که متفاوت بودند برقرار کنند. این کتاب باعث شده کودکی که خود متفاوت و گوشه‌گیر بود، اعتماد به نفس پیدا کند.

خاطره‌ی آموزگار:

دانش‌آموزی چشم‌هایش انحراف دارد و هیچ‌گاه روحیه‌ی خوبی نداشت. پس از خواندن کتاب المر برای ایفای نقش المر ابراز علاقه کرد. به او گفته شد تا آخر زنگ می‌تواند با ماسک در کلاس بنشیند و او گفت: «نه، دوست دارم همین جوری که هستم باشم.»

● خانم حنا به گردش می‌رود

این کتاب دقت دیداری دانش‌آموزان را دوچندان کرد. کودکان یاد گرفتند حدس بزنند و همچنین تمرکز و دقت آن‌ها را بالا برد.

با خواندن این کتاب کودکانی که کم‌تر صحبت می‌کردند، واکنش نشان می‌دادند و حدس می‌زدند که حالا چه اتفاقی برای روباه خواهد افتاد.

● مرغ سرخ پاکوتاه

ریتمیک بودن داستان، تقلید صدای حیوانات همراه با تکرارهای کتاب باعث شد در برخی کلاس‌ها کودکان درخواست خواندن چند باره‌ی این کتاب را بکنند.

خاطره‌ی آموزگار:

وقتی برای اولین بار این کتاب در کلاس خوانده شد، هنگامی که مرغ پاکوتاه تقاضای کمک کرد، همه‌ی دانش‌آموزان با هم گفتند: «من... من... من...»

● سفر به سرزمین وحشی‌ها

در بیش‌تر گزارش‌ها بچه‌ها این کتاب را دوست داشتند. در کلاس ادا درمی‌آوردند و تخلیه روانی می‌شدند و پس از آن با دقت و تمرکز بیشتری در کلاس می‌نشستند.

خاطرات آموزگار:

هنگام خواندن کتاب بچه‌ها بی‌اختیار ادا ی غول درمی‌آوردند. در حیاط مدرسه با ناظم شوخی می‌کردند و چنگال‌های‌شان را به طرف او می‌گرفتند.

هنگام خواندن کتاب یکی از دانش‌آموزان ترسید و آموزگار متوجه شد که این دانش‌آموز در خانه به شدت از پدرش می‌ترسد و او را مانند یک غول تصور می‌کند.

• این‌جا مال من است

دانش‌آموزان پایه‌ی اول با شخصیت داستان همذات‌پنداری کرده بودند. در کلاسی بچه‌ها خواسته بودند کتاب را دوباره بخوانند و از اجرای نمایش آن لذت برده بودند. مخصوصاً ادای حلزون درآوردن برای‌شان بسیار جالب بود.

خاطره‌ی آموزگار:

مادری با آموزگار این مسأله را در میان می‌گذازد که دخترش با خواهر کوچک‌ترش بدرفتاری می‌کند و اجازه نمی‌دهد به وسایلش دست بزنند. آموزگار کتاب این‌جا مال من است را در کلاس می‌خواند و در گفت‌وگو و نمایش از این دانش‌آموز کمک می‌گیرد. چند روز بعد مادر با شیرینی به کلاس می‌آید و می‌گوید دخترش خیلی با خواهر کوچکش مهربان شده است.

• بوسه‌هایی برای بابا

این کتاب را دانش‌آموزان دوست داشتند و واکنش‌های جالبی به آن داشتند. مانند این که از معلم پرسیده بودند پدرتان شما را چگونه می‌بوسد؟

کتاب را دانش‌آموز به منزل برده و برای خانواده خوانده بود. پدر به مدرسه می‌آید و می‌گوید ما افتخار می‌کنیم آموزگاری مانند شما داریم که به بچه‌های ما چیزهایی یاد می‌دهید که در زندگی به درد آن‌ها می‌خورد. تصویر داستان برای کودکان جذاب بود و با توجه به تصاویر احساسی و ارتباط عاطفی بسیار بالای پدر خرسی به آن علاقه زیادی داشتند و احساس می‌شد که دل‌شان می‌خواهد جای بچه خرس بودند.

• چه خوب که هشت‌پا نیستی

در بیش‌تر گزارش‌ها دانش‌آموزان این کتاب را دوست داشتند و از طنز تصاویر لذت برده و درخواست تکرار آن را کرده بودند. تاثیر آن در خانه مشاهده شده است که نظم‌پذیرتر شده بودند.

• چه و چه و چه یک بچه

کودکان با لذت و شادی ریاضی را فراگرفتند. گروهی علاقه‌مند شدند درباره‌ی خرگوش‌ها اطلاعات بیش‌تری کسب کنند. برخی که کم‌حرف و خجالتی بودند هنگام خواندن کتاب همکاری می‌کردند و اعداد را می‌شمردند.

• ایزی و راسو

این داستان برای کودکان جالب‌تر از داستان‌های دیگر بود. با هیجان گوش می‌دادند و از ترس‌های خود برای یکدیگر حرف می‌زدند. ترس‌هایی که ایزی داشت اکثراً مشابه ترس‌هایی بود که خودشان داشتند.

• شکل‌ها در هنر

این کتاب باعث شد دانش‌آموزان با دقت بیشتری به شکل‌های هندسی توجه کنند. آن‌ها هنگام خواندن این کتاب بسیار فعال و پرجنب‌وجوش بودند و با دقت در پی پیدا کردن شکل‌ها بودند.

• کتاب آلاورزی

دانش‌آموزان همگی علاقه‌ی زیادی به گربه‌ی داستانک‌های کتاب داشتند. سی‌بی‌لک را دوست داشتند و با علاقه داستانک‌ها را دنبال می‌کردند. در یکی از مدرسه‌های عشایری بچه‌ها همگی در خانه عروسک سی‌بی‌لک را درست کردند و به مدرسه آوردند. در مدرسه‌ی عشایری دیگری بچه‌ها با اریگامی سی‌بی‌لک را ساختند.

• کتاب الف‌باورزی

از بیش‌ترین بخشی که لذت بردند کارت‌های شعرخوانی بود. معلمی نیز با ساز با کودکان شعرها را کار کرده بود. در برخی کلاس‌ها، شعرها را با ادا اجرا کرده بودند. این شیوه در بهبود تلفظ واکه‌ها بسیار موثر بود.

پیوست ۹

تاثیر کتاب‌ها بر آموزگاران (و بر خانواده‌های آن‌ها)

- معلمی با پسر خردسالش در کارگاه‌ها شرکت کرده بود. تعریف می‌کرد که بعد از کارگاه پسرش هر روز عروسک‌هایش را گرد می‌نشاند و با همان شیوه‌ای که در کارگاه آموزش داده شده است برایشان کتاب می‌خواند.
- در نخستین روز سال تحصیلی آموزگاری دچار سانحه می‌شود؛ سارقان به او چاقو می‌زنند و در اثر وخامت اوضاع جسمانی‌اش ۴۰ روز بستری می‌شود. روحیه‌ی خوبی نداشته و آشنایی‌اش با طرح «با من بخوان» باعث شده شادی به زندگی‌اش بازگردد. همه و خودش فکر می‌کردند پس از این اتفاق نتواند تا مدت‌ها به مدرسه و تدریس برگردد. اما پس از بازدید مسئولان طرح «با من بخوان» و تشویق وی به خاطر کارهای خلاقش انرژی‌اش چند برابر شده و امیدوار است سال آینده با ایده‌های جدیدتر و بهتری به کلاس برود.
- (کتاب شکل‌ها در هنر) به دلیل این که این کتاب داستان ندارد و بیشتر تصاویر است، آموزگار تصمیم داشته کتاب را برای آخر سال بخواند. هر شب پسرش در منزل کیسه‌ی کتاب «با من بخوان» را برمی‌داشته و از او می‌خواسته برایش یکی از کتاب‌ها را بخواند. روزی پسرش این کتاب را انتخاب می‌کند که خیلی برایش جالب بوده و تقاضای تکرار می‌کند. معلم با تعجب فردا همین کتاب را در کلاس می‌خواند و متوجه می‌شود دانش‌آموزان کلاسش هم بسیار از این کتاب استقبال می‌کنند. همچنین متوجه می‌شود که علت علاقه‌ی زیاد پسرش به این کتاب این بوده که ساعت‌ها می‌شود با تصاویر آن سرگرم شد و هر بار به دنبال چیزهای جدیدی در تصاویر گشت.